

JÁLICS ERNŐ EGYHÁZMŰVÉSZETI ALKOTÁSAI

A hazai egyházművészet kiemelkedő tudású, ám napjainkban alig említett alakja, Jálics Ernő 1895. március 13-án a Somogy megyei Kadarkúton született. Alkotói tehetsége korán megmutatkozott. Az első világháborúban katonai szolgálatot teljesített, így csak a háború után kezdhetette meg felsőfokú művészeti tanulmányait. A Magyar Királyi Képzőművészeti Főiskolán 1920-tól Radnai Béla és Sidló Ferenc tanítványa. 1927-től 1928-ig Sidló tanársegédje. 1925-től kiállító művész. 1925-ben a Nemes Marcell-díjat, 1927-ben az Ernst Lajos-szobrászati díjat kapta. 1927-től a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Egyesülete (KÉVE) tagja és kiállításainak résztvevője.¹ 1928-ban alkotásaival szerepelt a fiatal művészek Műcsarnokban tartott kiállításán, majd 1930-ban a Velencei Biennálén.²

Több korai műve bibliai témát dolgozott fel. A *Tékozló fiú* című, 1925-ben mintázott fiúakt szobrát szinte áthatja a szégyen és bűnbánat (Lk 15,11). Ez a műve többször is szerepelt kiállításon. 1926-ban készítette az *Élet vize* szobrát (Jel 22). 1928-ban mintázta az *Énekek éneke* című alkotását, amely egy menyasszony és völgegyen szerelmi énekeiből álló sorozat az Ószövetségben (Én 1–8). Ezen a két művén még érződött a művész archaikus korok iránti vonzalma.³

Az 1921-ben elhunyt Baracska Szűcs Jenő nyugalmazott alispán székesfehérvári református temetőben lévő sírjára 1929-ben *Térdelő Madonna* szobrát mintázott Jálics. A bronzból öntött alkotás fél térdre ereszkedett, balkezét mellkasához szorító, jobbkezét oldalra táró nőalakot ábrázol. Fején kendő, kétoldalt aláhulló redőkkel. Arcáról mélységes fájdalom és szomorúság sugárzik.

A művész munkásságára alapvető hatást gyakorolt, hogy 1928 és 1930 között állami ösztöndíjjal a római Collegium Hungaricum növendéke volt.⁴ Olaszországi tanulmányai jelentősen változtattak stílusán: az archaikus korok és a német neogótika iránti érdeklődését felváltotta közeledése a novocentóhoz. „Formái, a leegyszerűsítés ellenére, sőt éppen ezáltal tiszta plasztikai tartalommal teltek meg. Róma előtti formai ideálja, az újnemet gótika keresettsége, szegletes merevsége, kerek formákba lágy ritmusokba olvadt fel” — írta róla a Római Magyar Intézet igazgatója, a neves műértő, Gerevich Tibor.⁵ Róma utáni első komolyabb hazai jelentkezése 1931 nyarán a Nemzeti Szalon római ösztöndíjasok kiállításán volt, itt azonban nem egyházi témájú szobra szerepelt.⁶

1934-ben viszont már egyházi témájú alkotása aratott sikert: a korszak nagytekintélyű műkritikusa, Jajczay János elismerőleg írt *Madonna*-szoborról.⁷ Az 51 centiméter magas gipsz mellszobor, amely ma a Magyar Nemzeti Galériában található,⁸ szakrális áhítat nélkül ábrázolja Máriát. Kisé jobbra hajtott feje dinamikát ad az egyébként statikus kompozíciónak, amely a hit és a fájdalom megtestesítője.

Az 1930-as években Jálics Ernő fából faragott *Szent Ilona*-szobrát az Üllői úton 1930-ban épült Szent Kereszt plébániatemplom számára.⁹ 1929-ben magyar zarándokcsoport járt Jeruzsálemben. A Via Dolorosán a Szentföldről származó cédrusfából készült keresztet vittek végig, amelyben a Szent Kereszt szilánkjának ereklyetartója található. A Jálics faragta, gótikus hatású szobron Nagy Konstantin római császár édesanyja, Ilona látható, aki Jeruzsálemben megtalálta Jézus keresztfáját. A templomban lévő Szent Ilona-szobor azt a keresztet tartja a kezében, amelyet a zarándokcsoport 1929-ben a Via Dolorosán vitt.¹⁰ Bár a bizánci öltözeteket viselő nőalak a gótika hangulatát idézi, ugyanakkor mégis modern megformálású. Igazi művészi tudás és kiváló stílusérzék kellett úgy megjeleníteni egy szobron évszázadokkal korábbi korszakot, hogy az alkotás ne utólagos reprodukciónak tűnjék. Modern eszközökkel múltat idézni, nem könnyű művészi feladat. Jálics Ernőnek sikerült — nem is egy alkotásán.

Szülohelye, Kadarkút község Szentháromságról elnevezett római katolikus temploma számára a művész több alkotást készített.¹¹ 1934-ben életnagyságúnál kisebb méretű, egészalakos *Lisieux-i Kis Szent Teréz* szobrát ajándékozott. A fehér mázas bevonatú gipszalkotás fiatal apácát ábrázol, aki mindkét kezével feszületet és rózsákat ölel magához. (A rózsák Szent Teréz mondsára utalnak: „igen, én rózsákat fogok hullatni az emberekre”.¹²) A remek plasztikai kivitelezésű alkotás az egyik legihletettebb Szent Teréz-ábrázolás. Kár, hogy ez a szép szobor szinte teljesen ismeretlen a hazai művészettörténetben. E művén kívül még két kisméretű, *Szent Antal*t ábrázoló festett gipszalkotása került a templomba, ahol a körmeneti kereszt festett *korpusza* is az ő munkája.¹³ Utóbbi három alkotása nem haladja meg a jó minőségű templomi szobrok átlagos színvonalát, a Lisieux-i Kis Szent Teréz szobor viszont kivételesen szép művészi alkotás.

1936 körül készült életműve egyik kimagasló fontosságú alkotása, az életnagyságú *Korpusz*. A szuggesztív erejű, drámai plasztika ma Esztergomban, a Prímási palotában található. Az első

emeleten lévő gipsz alkotás a művész ajándéka-ként került ide. Szerencsére teljesen ép állapotú, igaz időközben szürkés színű festékbevonatot kapott. 1984-ben kiállításon is szerepelt.¹⁴

1939-ben bronz fejszobrot készített *Baksay Sándor* református lelkészről, aki 1904-től haláláig a Dunamelléki református egyházkerület püspöke volt, emellett költőként és műfordítóként a Magyar Tudományos Akadémia tagja. A Somogyi Csurgón a Csokonai Vitéz Mihály Református Gimnázium kertjében álló emlékművet Áprily Lajos avatta fel.¹⁵ A fülkében lévő fejszobor alatti felirat: BAKSAY SÁNDOR / 1832–1915 / ALMA MATERÜNK LEGNAGYOBB / DIÁKJÁNAK. A talapzat alsó részére klasszicizáló hangvételű bronz domborművet készített Jálícs. A reliefen idős asszony és kisfiú ad ajándékot két diáknak. A jelenet fölött Baksay *Nagy mama karácsonya* című elbeszéléséből származó idézet olvasható a domborműbe öntve: A SZEGÉNYNEK IS LEGYEN / KARÁCSONYA.

Az 1938-ban tartott Szent István-év emlékére *Szent István megkoronázását* ábrázoló domborművet mintázott a Szent István-bazilika külső falára. Az 1940 augusztusában felavatott 320x210 centiméteres relief középpontjában Szent István térdelő alakja látható, akinek fejére Asztrik apát helyezi a Szent Koronát. Balra két fegyveres vitéz áll, jobbra egy pap kettős keresztet tart, mellette két apáca. A dombormű alatti felirat: A SZENT ISTVÁN ÉV EMLÉKÉRE 1938. Jálícs alkotása a római iskola letisztult formavilágát idézi, akárcsak párdarabja, a főhomlokzat túoldalán Madarassy Walter domborműve az 1938-as budapesti XXXIV. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus.¹⁶

Dr. Schwartz Elemér ciszterci szerzetes 1936-ban megalapította a Magyar Betlehemes Mozgalmat művészi betlehemek készítésére és felállítására.¹⁷ Az 1941-ben meghirdetett Betlehem-pályázatra három művész (Csúcs Ferenc, Jálícs Ernő, Varga Ferenc) kapott meghívást. Végül Varga nyert, az ő alkotását állították fel a Ferenciek terén lévő templom előtt.¹⁸ A Nemzeti Szalonban 1941. február-márciusban rendezett egyházművészeti tárlaton kiállították Jálícs gipszből készült *Betlehemét*. „Jálícs Ernő Betlehemén legújabb szobrászatunk legszebb angyalai muzsikálnak” — írta a műről a korabeli kritika.¹⁹ A kiállítás katalógusa szerint ekkor már a Magyar Betlehemes Mozgalom tulajdona volt.²⁰ Az egyesület tehát megvásárolta az alkotást, amelynek további sorsáról nincs adat.

Az 1930-as években készített *Éva* kisplasztikáján a nőalak jobb kezében alma — mintha diadalmasan mutatná fel — balját pedig a tudás fája fölött tartja (Ter 2,16–17; 3,1–7). Éva alakja öntudatot és eltökéltséget sugároz. Nem azt ábrázolja, mit tett Éva, hanem inkább azt, miért tette, amit cselekedett. A mű ólomból öntött példánya 1942-

ben sikerrel szerepelt a Műcsarnok kiállításán.²¹ 50 centiméteres gipsz és bronz példánya 1954-ben szerepelt az Ernst Múzeumban tartott magyar kisplasztikai és grafikai kiállításon.²² Ma a Magyar Nemzeti Galériában található,²³ de magántulajdonban is őriznek példányt belőle.

A Herendi Porcelángyár 1941-től forgalmazza az Éva-szobor színesre festett porcelán változatát.²⁴ Az 1936 körül alkotott Korpusznak is létezik kisméretű (40x37 centiméteres) porcelán változata, amelyet Jálícs Ernő a Herendi Porcelángyár számára mintázott, 1942-ben.²⁵ A mű *Corpus* címmel szereplő példánya szerepelt az Iparművészeti Társulat 1943-ban tartott kerámiai kiállításán, ahol megvásárolta a Vallás- és Közoktatási Minisztérium.²⁶ A művész további herendi porcelán alkotásai: 1942-ben készítette *Mária a gyermekkel* című alkotását, amely az 1929-ben készített Baracska Szűcs-síremlék Mária-szobrához hasonlít. A porcelán változaton viszont a fél térdre ereszkedett Mária ölében a kis Jézust tartja. Bal keze védelmezőn, kisfia feje fölött. Ugyanezt a kompozíciót alul szenteltvíztartóval is gyártottak Herenden.²⁷ A ferencesekhez kötődik az 1942-ben mintázott *Szent Ferenc* herendi porcelán domborműve.²⁸ Az álló téglalap alakú, felül íves záródású 355x240 milliméteres méretű fehér mázas alkotás a madaraknak állva prédikáló Ferencet ábrázolja. Jobb kezét az ég felé emeli, balján kismadár ül. Lába mellett, a virágos réten nyolc madár figyelni szavait, de az égen is láthatók szálló madarak. Balra a háttérben Toscana ikonikus növénye, két ciprusfa magaslik. Az ihletett szépségű alkotás a 15. századi reneszánsz mesterek világát idézi.

A művész meghívásos formában részt vett 1938-ban a veszprémi *Szent István — Boldog Gizella*, 1941-ben a pécsi *apostol-szobrok*, illetve a budapesti Szervita téri *Madonna* szoborpályázaton,²⁹ de egyik esetben sem az ő pályaműve nyert.

A Székesfehérváros 1941-ben e tárgykörben kiírt pályázatán *Keresztút* domborműve dicséretet kapott és kivitelezésre javasolták. Az alkotás szerepelt az 1941-ben tartott Magyar Egyházművészeti Kiállításon.³⁰ A Nemzeti Szalonban 1941-ben tartott *Falusi templom* versenyben dombormű-pályázatot nyert.³¹ Az 1942-ben tartott kolozsvári Nemzeti Képzőművészeti Kiállításon *Kapisztrán Szent János* feje szerepelt.³² Ennek a művének további sorsa nem ismert. 1944-ben *Feszülettel* vett részt az *Egyházművészet a lakásban* kiállításon.³³

1944-ben pályázatot írtak ki Szent Margit budapesti köztéri szobrára,³⁴ amelynek helyéül az angyalföldi Ferdinánd (ma Lehel) téri templom előtti parkot jelölték ki. A pályázaton Jálícs szuggesztív, erőteljes plasztikája aratta a legnagyobb elismerést. „Jálícs Ernő jutott legközelebb ahhoz az elképzeléshez, amely Szent Margitról mind-

annyiunkban él és amelynek testetöltését óhajtottuk volna” — méltatta alkotását a korabeli műkritika.³⁵ Végül azonban nem ez a mű, hanem Antal Károly alkotása nyert. Jálícs kompozíciójának mellőzését plasztikai hibákkal magyarázták, bár a szoborról közölt fényképen nincs nyoma ezeknek. Antal Károly művének kivitelezésére egyébként a háború miatt már nem került sor.

A második világháborút követő társadalmi változások Jálícs Ernő életét alaposan megváltoztatták. A korábbi római ösztöndíj 1945 után nem számított jó ajánlólevélnek. Komoly állami megbízásban kevés része volt, de szerencséjére egyházi megrendeléseket ekkor is kapott. Hivatalos szakmai elismerésben azonban nem részesült, munkásságáról nem jelent meg sem nagyobb tanulmány, sem önálló monográfia.

Budapestben, a II. kerületben 1949-ben Say-Halász Antal tervei alapján épült a Kapisztrán Szent Jánosról elnevezett Tövis utcai ferences templom. A modern templom belső díszítése egységesen a római iskola stílusirányzatában készült. A fehérre festett falakon elhelyezett, fából faragott hat szobor közül Jálícs 1952-ben a szentéletű svájci, *Flüei Szent Miklós*, a kantonok közti béke őrzője, Svájc védőszentje szobrát mintázta meg fából.³⁶ A markánsan egyéni hangvételű alkotáson nagyszakállú, meztlábás, idős férfialakot ábrázol, kezében olvasóval. A főoltáron hűsvétkör áll, a fából faragott, kisméretű *Feltámadt Krisztus*-szobor is Jálícs alkotása 1958-ból. „Kitárt karjával, markáns férfi-arca erőteljes, lendületes nyugalmával valóban a Föltámadottat állítja elénk” — szölte a műről a korabeli tudósítás.³⁷ P. Jenei Jenő templomigazgató megrendelésére a leckeoldalra fából kifaragott *Feszületet* készítette,³⁸ amely a templombelső egyik meghatározó dísz. (A keresztre feszített Krisztust az 1936 körüli *Korpusz* alapján mintázta.) A bejárat melletti falon *Szent Rita* és *Szűz Mária* mészkőből faragott domborműves mellképei, a szentély közelében *Szűz Mária* (*Sírató* címen is ismert) kisméretű mázas kerámiaja látható. (A szentendrei Ferences Gimnázium kápolnájába *Szűz Mária a kis Jézussal* gipsz alkotása került.)

A pesterzsébeti Magyarok Nagyasszonya-plébániatemplom számára fából faragott *Szűz Mária*-szobrot készített a művész.³⁹ Mária életnagyságúnál valamivel kisebb méretű, álló alakját földig érő köpeny takarja. Feje fedetlen, kezét maga előtt tartva imára kulcsolja. Bár feje fölött nincsen glória, az alkotásból mégis szinte misztikus szakralitás és áhítat sugárizik. Az imára kulcsolt két kéz enyhén balra mozdulása és a köpeny finom hullámvonala elegáns dinamikát

kölcsönöz az egyébként statikusnak tűnő kompozíciónak.

A Rimanóczy Gyula tervei alapján 1944-re lényegében felépült, de csak 1946-ban felszentelt zuglói Bosnyák téri Páduai Szent Antal-templom teljes belső díszítése még évtizedekbe telt. A Mária-kápolna oltára számára Jálícs 1960-ban *Mária mennybevétele*-szobrot készített.⁴⁰ Szűz Mária álló alakja lába alatt földgömb és holdsarló látható. Jobb kezével olyan oldalirányú mozdulatot ábrázol, amely szinte valóban a mennyek felé röpti az egyébként statikus beállítású szoboralakot. Az érezhetően mély vallásosság párosult az alkotáson a művészi bravúrral. Joggal írta az alkotásról Erdőssy Béla, hogy ez „a legmisztikusabb Mennybevett Szűz”.⁴¹ Különösen szerencsés, hogy a szobor fölötti megvilágítás révén mintha glória lenne látható Mária feje fölött.

A budapesti Szent István-bazilikában *Szent Rita* egészalakos álló fehérmárvány szobra található a kórus alatt.⁴² Az 1447-ben Casciában elhunyt, szentéletű Rita Krisztus szenvedéséről elmélkedett szerzetesnői éveit. A reménytelen ügyek, a lehetetlen kívánságok szentje. Megszokott attribútumai közül a szerzetesi ruhát viseli, kezében töviskoszorút tart. (Utóbbi arra utal, hogy a homlokán megkapta Jézus töviskoronájának stigmáját).⁴³ A kompozíción erősen érezhető a római iskola hatása.

Az 1903-ban épült kispesti Rudolf (ma Magyarok Nagyasszonya) nevét viselő plébániatemplom számára a kórus alá 1961-ben ugyancsak *Szent Rita* alakját mintázta meg a művész.⁴⁴ Ez esetben azonban két kisgyerekekkel ábrázolta a casciai szentet. (Ritát férjhez adták egy durva férfihez, akitől két kislány született. Férjét megölték, két gyermeke is korán meghalt.) Az aranszínűre festett gipsz-alkotást egyszerűen jellemzi a finom elegancia és a hitet sugárzó határozott erő. A kispesti templomban a bejáratától balra, az orgonakarzat alatt áll, a lourdes-i barlang közelében.

A józsefvárosi Horváth Mihály téri barokk plébániatemplom főbejáratától balra lévő első oldalkápolnában Jálícs Ernő *Lourdes-i Szűz Mária*-szobra áll, amely Erdőssy Béla szerint „a legétebb tisztaságú ilyen alkotás”.⁴⁵ Jálícs alkotása Szűz Máriának a lourdes-i legenda szerint 1858-ban történt megjelenését ábrázolja: az életnagyságú álló szoboralakot fején kendővel, imára kulcsolt kezében rózsafüzérrel, meztelen lábán rózsával jelenítette meg a művész. A mű nincs dátumozva, ide kerülésének ideje sem ismert. A talapzat felirata: ÉN VAGYOK / A SZEPLŐTELEN / FOGANTATÁS.

A művész 1961–62-ben személyes gondoskodni akart gipsz szobrainak elhelyezéséről: több alkotását felajánlotta az Esztergomi Egyházmegyei Főhatóságnak. Farkas Attila múzeumi referens 1962 feb-

ruájában Jálcis Ernőnek írt leveléből az derül ki, hogy a *Mater Dolorosa* és a *Remete Szent Pál* szobrot elhelyezték a Primási palotában.⁴⁶ Napjainkban azonban csak a *Korpusz* található itt. Az öt-negyed-es életnagyságú *Jézus Szíve* szobor Nagybörzsönybe került, ahol ma a plébánia melletti kis épületében őrzik.⁴⁷ Krisztus kezét széttárva tartja, melle középen a szívét ábrázolta a művész. A szakirodalom említi Jálcisnak a budai Margit körüti ferences templom számára 1964-ben készített *Imádkozó angyal* szobrát és a rendházba került munkáit.⁴⁸ Ilyen alkotások azonban már nem találhatóak sem a templomban, sem a rendházban, sem annak raktárában.

Feltehetőleg az 1960-as évek elején, samottból készülhetett a *Krisztus-fej*. A modern felfogásban mintázott fehér fejszobron hátul a JE monogram utal Jálcis szerzőségére. A 28 centiméter magas alkotást a művész kollégájának, Metky Ödönnek ajándékozhatta, mert a mű Metky kispasztikai hagyatékának részeként került Pannonhalmára, a Főapátsági Múzeum Képzőművészeti Gyűjteményébe.⁴⁹

Az 1950–60-as évek körül készült néhány remek kispasztikája, így a kőből faragott *Mózes*-szobor kemény erejű kőkompozíciója.⁵⁰ *Szent Jeromos* markáns megfogalmazású szobrának és a *Liliomos szűz* ihletett szépségű alakjának sorsa ismeretlen, de fényképük fennmaradt.⁵¹

A budavári Nagyboldogasszony- (Mátyás-) templom az 1944–45-ös ostrom során rendkívül súlyos károkat szenvedett. A helyreállítás több ütemben, évtizedekig tartott. A déli bejáratul szolgáló Mária-keresztút fölött Jálcis mészkőből *Madonna a gyermek Jézussal* című szobrot készített, míg a templom belső bejárata fölött *Szent Erzsébetet* örökítette meg, kezében rózsákkal. Mindkét alkotás gótikus hangvételű, de modern felfogásban készült. Jól érezhető, hogy a művész nem akart utólag műemléket készíteni. A két alkotást Jálcis halála előtt két héttel vették át, és 1965-ben kerültek a helyükre.⁵² A Mátyás-templomban 1964-ben nyílt egyházművészeti kiállításon évekig szerepelt három gipszszobor: *Krisztus*, *Madonna a gyermek Jézussal*, *Szent Margit*.⁵³

1971-ben a Bács-Kiskun megyei Jánoshalma katolikus templomában Prokopp Péter festményei mellett állították ki néhány szobrát, köztük *Madonnát*, illetve *Remete Szent Pált*.⁵⁴ Utolsó tervezett munkája a *Szentháromság* méltó szobrászati megjelenítése lett volna, ez azonban már nem készült el.⁵⁵

Gyömrő 18. században épült Nepomuki Szent János-temploma számára Jálcis Ernő eredeti gipszmintája után 1992-ben Pál András kőbe faragta *Szent Margit* és *Szent Erzsébet* közel életnagyságú szobrát.⁵⁶ Mindkét mű a Mátyás-templomhoz kötődik: Szent Erzsébet a belső kerület fölötti szobor gipszmintája alapján készült, Szent Margit gipszváltzata pedig a templom kiállításán szerepelt évekig.

A gyömrői templomba került a művész két, fehér márványból készített stáció-domborműve: *Krisztus elesik a kereszttel* és *Krisztus keresztre feszítése*.⁵⁷ Az egyedi, markáns hangvételű reliefek a római iskola letisztult stílusvilágát idézik. (A négy alkotás Pató Gyula ajándékaént került a templomba.) Gyömrőn magántulajdonban szuggesztív erejű *Krisztus-fej* is található, amelyet Jálcis hagyatékából vásárolt eredeti gipsz alapján Pál András faragott márványba az 1990-es évek elején.

A zárkózottan élő Jálcis Ernő önmagával szemben rendkívül igényes volt: műveit gyakran összetörte, ha nem volt elégedett minőségükkel. A hazai egyházművészet kiemelkedő alakja 1964. augusztus 11-én halt meg Budapesten. Több forrás szerint öngyilkos lett, ám a kadarkúti templomi anyakönyv szerint halálát szívkoszorú-érelmeszesedés okozta. Hamvait a szülőhelye temetőjében lévő családi sírboltban helyezték örök nyugalomra. Kadarkúton általános iskola, alapfokú művészeti iskola és kollégium viseli nevét.

PROHÁSZKA LÁSZLÓ

¹Fitz Péter: *Kortárs Magyar Művészeti Lexikon*, 2. kötet. Enciklopédia, Budapest, 2000, 206.

²Mihályfi Ernő: *Művészek, barátaim*. Corvina, Budapest, 1977, 28.

³Kontha Sándor (szerk.): *Magyar művészet 1919–1945*. Akadémiai, Budapest, 1985, 431.

⁴N. Pénez Éva: *Jálcis Ernő*. Művészet, 1964/12. 38.; P. Szűcs Julianna: *A római iskola*. Corvina, Budapest, 1987, 123.

⁵Gerevich Tibor: *Római magyar művészek*. Magyar Művészet, 1931/4. 205.

⁶*A Római Magyar Intézet (R. Accademia d'Ungheria di Roma) ösztöndíjas művészeinek első kiállítása*. Nemzeti Szalon, Budapest, 1931.

⁷Jajczay János: *Téli és tavaszi tárlatok*. Katolikus Szemle, 1934/6. 385.

⁸MNG Iksz.: 6748.

⁹*Nyitott szívetel*. Új Ember, 1980. június 22.

¹⁰Beke Margit (szerk.): *A katolikus Budapest*. Szent István Társulat, Budapest, 2013. II. kötet, 655.

¹¹M. A.: *Kadarkúti rekvium*. Katolikus Szó, 1964. augusztus 30.

¹²Joseph Weisbender (szerk.): *A szentek élete*. Szent István Társulat, Budapest, 1984, 565.

¹³Gönczi Mihály közlése a szerzőnek 2019-ben.

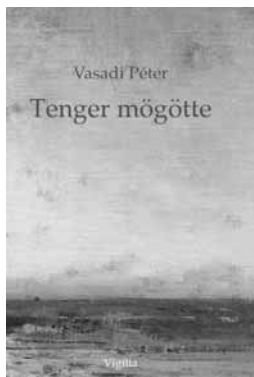
¹⁴P. Szűcs Julianna (szerk.): *Római iskola II. Keresztény Múzeum, Esztergom*, 1984. 31. sz.

¹⁵*Felavatták a Berzsenyi-, Baksay-, Tisza István- és Kozma Andor-émlékműveket*. Pesti Napló, 1939. június 6.

¹⁶*A Szent István év és az eucharisztikus kongresszus megörökítése* Pesti Hírlap, 1940. augusztus 20.

¹⁷Jajczay János – Schwartz Elemér: *Karácsony a művészetben*. Királyi Magyar Egyetemi Nyomda, Budapest, 1942, 147.

- ¹⁸Pályázatok. Magyar Iparművészet 1940/12. 143.; *A Magyar Betlehemes Mozgalom*. Szépművészet, 1941/1. 21.
- ¹⁹Egyházművészeti kiállítás. Magyar Iparművészet, 1941/3. 30.
- ²⁰Magyar Egyházművészeti Kiállítás katalógusa. Nemzeti Szalon, Budapest, 1941, 16.
- ²¹Mariay Ödön: *A „Magyar Művészetért” mozgalom III. kiállítása a Múcsarnokban*. Szépművészet, 1942/7. 179.
- ²²Magyar kisplasztikai és grafikai kiállítás. Ernst Múzeum, Budapest, 1954, 15.
- ²³MNG Itsz.: 56.336-N és 56.337-N.
- ²⁴Molnár László: *Herendi litofán ablak*. Művészettörténeti Értesítő, 1979/4. 251. Formaszám: 15710.
- ²⁵Molnár László: i. m. 250. Formaszám: 5616-0-00.
- ²⁶Vásárlások. Szépművészet, 1943/2. 34.
- ²⁷Molnár László: i. m. 251. Formaszám: 15710, 5643 és 5644.
- ²⁸Formaszám: 15829.
- ²⁹Szatmári Gizella: *Ispánki József Szent István király és Boldog Gizella szobra*. Veszprémi Szemle, 2009/2. 43.; *Uő: Madarassy Walter. Képzőművészeti*, Budapest, 1990, 42.; *Szépművészet* 1941/3. 71.
- ³⁰Szépművészet 1941/3. 58–59. és 69.
- ³¹László Gyula: *A kolozsvári művészeti hetek kiállításai*. Szépművészet, 1942/6. 139.
- ³²Tajczay János: *Képzőművészeti szemle*. Katolikus Szemle, 1942/6. 182.
- ³³„Egyházművészet a lakásban” kiállítás tárgymutatója. Belvárosi Művészeti Szalon, Budapest, 1944. 34. sz.
- ³⁴Szent Margit egyházművészeti kiállítást rendeznek. Szépművészet, 1944/2. 67.
- ³⁵Kopp Jenő: *Budapest Székesfőváros Szent Margit szoborpályázata*. Szépművészet, 1944/8. 262–263.
- ³⁶Fltii Szent Miklós-szobor a rózsadombi templomban. Új Ember, 1952. november 9.
- ³⁷A rózsadombi templom új alleluja-szobra. Új Ember, 1958. február 20.
- ³⁸Frajka Félix (szerk.): *A Kapisztrán Szent János templom 60 éve*. Kapisztrán Szent János Templomigazgatóság, Budapest, [2009], 34.
- ³⁹Beke Margit (szerk.): i. m. II. kötet, 1053.
- ⁴⁰Haits Géza: *A Bosnyák téri templom freskóiról és szobráiról*. Vigilia, 1962/3. 181.
- ⁴¹Erdőssy Béla: *Korunk magyar egyházművészete*. Katolikus Emléktár, Budapest, 1983, 24.
- ⁴²Farkas Attila: *Szent István-bazilika*. TKM 626. füzet. TKM Egyesület, Budapest, 1999, 13.
- ⁴³Dávidné Bajor Ágota: *Szentelek jelképtára*. Új Ember, Budapest, 2004, 96.
- ⁴⁴*Az Esztergom–budapesti Főegyházmegye névtára és évkönyve 2007*. Esztergom–budapesti Főegyházmegye, Budapest, 2007, 433.
- ⁴⁵Erdőssy Béla: i. m. 24.
- ⁴⁶Kontsek Ildikó közlése a szerzőnek, Farkas Attila és a művész levelezése alapján.
- ⁴⁷Pereszlényi Lajos közlése a szerzőnek 2019-ben.
- ⁴⁸Turányi László (szerk.): *Magyar Katolikus Almanach II. kötet. A magyar katolikus egyház élete 1945–1985*. Szent István Társulat, Budapest, 1988, 473.; Wehner Tibor: *Modern magyar szobrászat 1945–2010*. Corvina, Budapest, 2010, 134.
- ⁴⁹PFM.KM Itsz.: 2985 Sk.
- ⁵⁰Erdey Márta: *Jálics Ernőről*. Művészet, 1963/12. 35.
- ⁵¹MTA BTK MI fotók Itsz.: N28962-N28966.
- ⁵²W. E.: *Eltemették Jálics Ernő szobrászművészt*. Somogyi Néplap, 1964. augusztus 16.
- ⁵³Farbaky Péter – Farbakyné Deklava Lilla – Mátéffy Balázs – Róka Enikő: *Mátyás-templom. A budavári Nagybaldogasszony-templom évszázadai (1246–2013)*. BTM, Budapest, 2015, 648.
- ⁵⁴Egyházművészeti kiállítás falun. Új Ember, 1971. június 20.
- ⁵⁵Sinkó Ferenc: *Jálics Ernő halálára*. Új Ember, 1964. augusztus 29.
- ⁵⁶B. I.: *A kistemplom barátai*. Új Ember, 1992. május 31.
- ⁵⁷Pál Mihály: *A gyömrői Nepomuki Szent János templom*. Gyömrő, 2007.



A VIGILIA KIADÓ AJÁNLATA

VASADI PÉTER **Tenger mögötte**

Vasadi Péter legutolsó, *Csönd születik* című kötete 2016 tavaszán jelent meg a Napkút Kiadó gondozásában. Az ezután született verseit egy fekete színű, „Új versek, 2016. IV.–” felirattal ellátott dossziéba gyűjtötte. Könyvünk ennek a dossziének az anyagát, vagyis a költő életének utolsó bő másfél évében írt költeményeit tartalmazza.
Ára: 1.900 Ft

Megvásárolható vagy megrendelhető:

1052 Budapest, Piarista köz 1. Honlap: www.vigilia.hu
Telefon: 36-1-486-4443 E-mail: vigilia@vigilia.hu